Region Stockholm

18

Yttrande över remiss - Forsknings- och utvecklingsstrategi gällande Region Stockholm 2020–2024

VKN 2020-0178

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Utbildning
Susanne Kalén

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-11-26

VKN 2020-0178

Vårdens
kunskapsstyrningsnämnd

Yttrande över remiss - Forsknings- och utvecklingsstrategi gällande Region Stockholm 2020–2024

Ärendebeskrivning

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd har av Rotel VII (vård- och valfrihetsroteln) beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslag till Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm, 2020–2024 (RS 2019–0750), inför beslut vid regionfullmäktiges sammanträde den 4 maj 2021.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Remiss Förslag till Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm 2020–2024
Remiss PM Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm

Förslag till beslut

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd beslutar följande:

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd antar hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande och överlämnar detta till regionstyrelsen.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd har av Rotel VII (vård- och valfrihetsroteln) beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslag till Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm, 2020–2024 (RS 2019–0750). I förslaget till forsknings- och utvecklingsstrategi står att den syftar till att skapa goda förutsättningar för forskning i Region Stockholm och att den forskning som bedrivs kommer invånarna till gagn. Vidare står att detta forsknings- och utvecklingsarbete också ger förutsättningar för att Stockholmsregionen förblir en ledande, innovativ och hållbar tillväxtmotor för hela Sverige. En stark forskarnärvaro i Region Stockholm ger

verksamheterna tillgång till kompetens och kunskapsbildning samt att forskningsresultat från hela världen kan implementeras.

Forsknings- och utvecklingsstrategin ska gälla för Region Stockholms nämnder och bolag från 2020 till och med 2024. Den avses att kompletteras med Life Science-strategin, och utgör tillsammans med regional näringslivs- och tillväxtstrategi samt innovationsstrategi för Region Stockholm sammanhängande dokument i Region Stockholms utvecklingsarbete.

Strategin anger följande fem styrande principer för hur Region Stockholm ska skapa förutsättningar för forskning och utveckling:

1. Forskning och utveckling ska stärka Region Stockholms förmåga att lösa nuvarande och framtida utmaningar
2. Akademisk frihet, etiska principer och konkurrens ska skapa kvalitet och nytta
3. Tillgängliggörande av data ska öka förmågan till analys, insikter och kunskapsbildning
4. Region Stockholm skapar långsiktiga och pålitliga förutsättningar för forskning
5. Internationalisering

Strategin anger följande fem strategiska inriktningar för forskning och utveckling inom hälso- och sjukvård och tandvård:

1. Region Stockholm ska tillgängliggöra strukturerade hälsodata på ett samordnat, säkert, etiskt och enhetligt sätt
2. Klinisk forskning i nätverkssjukvården
3. Universitetssjukvården och kunskapsstyrningen ska göra forskningsresultat till klinisk vardag
4. I Region Stockholm ska en nyfikenhetsdriven kultur, kompetens, forskningstid och infrastruktur skapa förutsättningar för medicinska genombrott
5. Region Stockholm ska stimulera företagsinitierad klinisk forskning till nytta för invånare, patient och närstående

Strategin anger att Region Stockholm ska främja forskning inom kollektivtrafik, samhällsplanering, folkhälsovetenskap och hållbarhet. Den humanistiska forskningen ska enligt förslaget bidra till Region Stockholms utveckling och hållbarhet. Naturvetare, samhällsvetare, humanister, kulturlivet och olika professioner inom Region Stockholm ska arbeta tillsammans med att identifiera utmaningar och forskningsfrågor.

I förslaget till strategi framgår även att Region Stockholms FoUUI-budget omfattar dels de ALF-medel som staten årligen betalar ut som ersättning till berörda regioner för deras medverkan i läkares grundutbildning och för

den kliniska forskningen, dels FoU-medel som Region Stockholm årligen själv beslutar avsätta. Fördelning av de medel som avser samarbetet med Karolinska Institutet ska behandlas i samverkan inom Karolinska Institutets och Region Stockholms samverkansorganisation.

Överväganden

Integration av strukturerna för forskning och kunskapsstyrning
Förvaltningen ser positivt på att Stockholm Gotlands kunskapsstyrningsarbete och de ingående regionala programområdena lyfts fram som centrala aktörer i regionens Forsknings- och utvecklingsstrategi. Kunskapsstyrningen lyfts också som en faktor i strategin för Life Science. Förvaltningen delar bilden av den potential som finns för att rädda liv och skapa jämlik hälsa genom en integration av strukturerna för forskning och kunskapsstyrning. Region Stockholm har unika förutsättningar för att göra skillnad i praktiken för invånarna. Förvaltningen vill särskilt lyfta vikten av att kunna följa individers sjukdomsförlopp genom hela sjukvårdssystemet som led i utvecklingen av kunskapsstyrning och forskning. Här vill förvaltningen även framhålla vikten av återkoppling till vårdpersonal.

Det nationella kunskapsstyrningsarbetet som syftar till att nå en kunskapsbaserad, effektiv och jämlik vård baseras på tre delar, kunskapsstöd, uppföljning och analys och stöd till verksamhetsutveckling och ledarskap. Regionernas gemensamma målbild är att bästa tillgängliga kunskap ska användas i mötet mellan patienten och vården och det ska vara enkelt att arbeta kunskapsbaserat.

Det ska gå att följa upp resultaten för patienterna på såväl individnivå som gruppnivå där förbättringsområden ska identifieras kontinuerligt.
För att omsätta ny kunskap till klinisk praxis behövs ett kunskapsflöde mellan forskning och kunskapsstyrningsarbetet. Ny kunskap i form av resultat från forskning och life science behöver integreras i kunskapsstyrningens tre delar. Samtidigt behöver ny kunskap som genereras från praxis inom kunskapsstyrningsarbetet systematiseras genom exempelvis ny forskning samt användas för att identifiera angelägna forskningsområden. När ny kunskap ska införas storskaligt inom vården utvärderas nya metoder och arbetssätt utefter den etiska prioriteringsplattformen. Vilket betyder att kunskapsstyrningsarbetet prioriterar insatser efter behov och beaktar metoders kostnadseffektivitet. Detta i syfte att generera största möjliga hälsovinst utifrån befintliga medel.

Förvaltningen noterar att i vissa skrivningar i strategin används ordet implementering för att beskriva hur kunskap omsätts i praxis. Detta ordval riskerar att begränsa perspektivet till ett visst forskningsfält om hur

kunskap omsätts i praktiken. Ett mer neutralt och bredare begrepp, exempelvis ”införs” eller ”tillämpas”, skulle understryka att det finns flera viktiga forskningsfält att ösa ur för att uppnå regionens målbild om att bästa möjliga kunskap ska användas i mötet mellan patienten och vården. För att ny kunskap ska kunna omsättas är det förutom klinisk forskning nödvändigt med de faciliterande strukturer som kan göra processen möjlig såsom specifik kompetens och kapacitet. Inom kunskapsstyrningen utgör detta en av tre delar ” verksamhetsutveckling och ledarskap”. Detta utgör i sig viktiga forskningsområden. Det framgår inte av förslaget om USV-enheternas roll som ”motorn för klinisk forskning och utveckling” också ska inbegripa denna typ av kompetens och stöd till vårdens verksamheter.

Utbildning och kompetensförsörjning
Forsknings- och utvecklingsstrategin beskriver inledningsvis grunderna, dvs avtal och avsiktsförklaringar, som finns för de samarbeten regionen har med Karolinska Institutet, Stockholms Universitet resp. Kungliga Tekniska Högskolan om forskning, utbildning, innovation och utveckling. I strategin nämns också att universitetssjukvården, USV, har som kärnuppdrag att bedriva vård, forskning, utbildning och utveckling av hälso- och sjukvården. Därtill beskrivs hur USV-enheterna ska medverka i kunskapsstyrningen och bidra till att forskningsresultat omsätts i praktiken.

Förvaltningen noterar att utbildningsperspektivet och regionens utbildningsuppdrag helt saknas i de strategiska ansatserna i strategin. Utbildningsuppdraget är en förutsättning för att säkra regionens kompetensförsörjning inom både vård, forskning, innovation och utveckling. Även utbildningarna ska ha forskningsanknytning och utgå från bästa tillgängliga kunskap för att rusta framtidens medarbetare och forskare med relevant och aktuell kompetens. Förvaltningen vill därför framhålla att kopplingen mellan forskningens nya kunskap, utbildningarnas innehåll och verksamheternas förmåga att tillhandahålla verksamhetsförlagd utbildning av hög kvalitet bör tydliggöras i strategin.

Att utbildningsuppdraget saknas i strategin speglar den uppdelning av forskning och utbildning som gjorts mellan regionens nämnder och förvaltningar. Ansvaret för utbildningsfrågorna finns, enligt det nya reglementet från 2019, inom hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområde och flyttades från regionledningskontoret till hälso- och sjukvårdsförvaltningen den 1 april 2020. Den tidigare strategin som avsåg perioden 2015-2019, *Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting* (LS 1310-1325), omfattade alla tre delarna i en helhet. Förvaltningen vill särskilt lyfta att även den nya strategin bör omfatta

utbildningsuppdraget för att regionen ska förmedla en sammanhållen och gemensam målbild av hälso- och sjukvårdens tre kärnuppdrag; vård, forskning och utbildning. Det skulle också stödja den fortsatta utvecklingen av universitetssjukvård där alla tre delar ingår.

Ytterligare anledning till att förvaltningen föreslår att utbildningsuppdraget ska ingå i strategin är att Region Stockholms FoUUI-budget, inklusive utbildningsbudgeten, hanteras som en helhet och följs upp samlat inom Regionledningskontoret. Förvaltningen menar att en separat utbildningsstrategi, vid sidan av Forsknings- och utvecklingsstrategin, kan bidra till att forskning och utbildning separeras ytterligare. Risken finns då att utbildningsuppdraget inte synliggörs tillräckligt i regionen, vilket kan ge konsekvenser för utbildningsuppdragets genomförande och regionens kompetensförsörjning på både kort och lång sikt. För de FoUU-kommittéer som ansvarar för forskning, utbildning och utveckling i vårdens verksamheter skulle det också bli tydligare med en gemensam strategi för alla de delar som ingår i universitetssjukvårdens och FoUU-kommittéernas uppdrag.

Klinisk forskning i nätverkssjukvården
I strategin anges att Region Stockholm ska, när så är relevant, ställa tydliga krav i vårdavtalen gällande vårdgivares medverkan i klinisk forskning.

Hälso- och sjukvårdsnämnden kravställer redan idag deltagande i klinisk forskning via skrivningar i vårdavtalen. Vårdgivare ska medverka i forskningsprojekt och klinisk prövning inom vården, exempelvis genom att tillhandahålla nödvändiga uppgifter från journal och labbdata, samt vid behov biträda med kompletterande uppgifter och/eller godkännande. Detta regleras genom överenskommelse i varje enskilt fall mellan vårdgivaren och den som genomför den kliniska prövningen.

I strategin anges vidare att utfall av, och förutsättningar för, klinisk forskning ska efterfrågas och följas upp som en del i uppföljningen av vårdavtalen. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till att vårdgivarnas deltagande i klinisk forskning endast ska följas upp som del i avtalsuppföljningen. Möjligheterna för detta är begränsade. Kompletterande modeller för uppföljning av utfall och förutsättningar för klinisk forskning behöver utvecklas.

Förvaltningen ser positivt på att Centrum för hälsodata nämns i strategin som en viktig del för forskningen inom regionen. Därutöver vill förvaltningen framhålla vikten av att patientnytta och patientnära forskning tydliggörs i strategin.

Förvaltningen ser positivt på att strategin omfattar upprättandet av tydliga karriärvägar och en incitamentsstruktur för forskare för att stimulera och skapa möjligheter för unga individer att satsa på forskning. Detta kan ytterligare betonas strategin.

Strategin avses att gälla för Region Stockholms från 2020 till och med 2024. Det bör övervägas om tidsperioden ska justeras då 2020 snart har passerat.

Ekonomiska konsekvenser
Yttrandet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Yttrandet bedöms inte få konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Yttrandet bedöms inte få konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Yttrandet bedöms inte rendera i några miljökonsekvenser.

Administrativa konsekvenser
Yttrandet bedöms inte få några administrativa konsekvenser.

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Tora Almquist
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Magnus Thyberg, 2020-11-26

Region Stockholm

Diarienummer
RS 2019-0750

Remiss - Strategi

Forsknings- och utvecklingsstrategi

Gäller för Region Stockholm 2020-2024

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

1. Inledning

Forskning är en systematisk undersökning för att upptäcka ny kunskap som syftar till att vidga människans förståelse för den fysiska, biologiska eller sociala världen utöver vad som redan är känt. Utvecklingsarbete utgår från att systematiskt och metodologiskt bearbeta forskningsresultat och vetenskapligt beprövad erfarenhet samt kunskap. Därigenom åstadkoms ständiga förbättringar och utveckling av produkter, tjänster och processer i befintliga system. Det går inte idag att förutsäga vilken kunskap som kommer att behövas för att förstå och kunna lösa nuvarande samt framtida utmaningar. Den fria, forskarinitierade forskningen, utan krav på särskild inriktning eller särskilda resultat är helt nödvändig och måste värnas.

Forskning bygger på långsiktiga processer och bedrivs i komplexa system med flera berörda parter. Det är därför viktigt att forskningspolitiken också är uthållig och skapar stabila villkor för systemets olika aktörer som också säkerställer att implementeringen av forskningens nya landvinningar på ett kraftfullt och skyndsamt sätt leder till utveckling som skapar samhällsnytta. Ett välfungerande forskningssystem skapar förutsättningar att hitta lösningar när nya samhällsutmaningar uppstår.

2. Syfte

Region Stockholms forsknings- och utvecklingsstrategi syftar till att skapa goda förutsättningar för forskning i Region Stockholm och att den forskning som bedrivs kommer invånarna till gagn. Detta forsknings- och utvecklingsarbete ger också förutsättningar för att Stockholmsregionen förblir en ledande, innovativ och hållbar tillväxtmotor för hela Sverige. Beslutsunderlag i Region Stockholm ska utgå från vetenskaplig grund.

Universitet, högskolor och näringsliv ansvarar för forskning och utbildning. En stark forskarnärvaro i Region Stockholm skapar nytta för invånare, patient, närstående, resenär och besökare. Verksamheterna får därvid tillgång till kompetens och kunskapsbildning samt att forskningsresultat från hela världen kan implementeras.

3. Tillämpning

I Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) 18 kap. 2 § fastslås att ”regioner och kommuner ska medverka vid finansiering, planering och genomförande av dels kliniskt forskningsarbete på hälso- och sjukvårdens område, dels folkhälsovetenskapligt forskningsarbete. Regioner och kommuner ska i dessa frågor, i den omfattning som behövs, samverka med varandra och med berörda universitet och högskolor.”

Region Stockholm och Karolinska Institutet har enats om att gemensamt främja hälso- och sjukvårdens utveckling genom ett fördjupat och vidgat samarbete inom translationell[1] och klinisk forskning[2], utbildning, utveckling samt innovation. Translationell och klinisk forskning ska ges optimala förutsättningar i hälso- och sjukvården. Återväxten av internationellt konkurrenskraftiga kliniska forskare och tillgång till forskningstid för forskningsaktiva, kliniskt verksamma medarbetare ska säkerställas och följas upp.

Region Stockholm har tecknat avsiktsförklaringar med:

- Kungliga Tekniska högskolan. (LS 2015–1096) som avser ”utbildning, forskning och innovationsförmåga inom hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och Region Stockholms övriga verksamheter. Den strategiska samverkan ska bidra till att stärka kunskapsutvecklingen, attraktionskraften och välfärden i Stockholmsregionen.”, samt
- Stockholms universitet. (LS 1406–0706) som rör ”forskning, utveckling, innovation och utbildning inom Region Stockholms verksamheter och ska bidra till hållbar tillväxt i länet, i form av en ledande tillväxtregion, effektivt miljöarbete, jämställdhet mellan könen och socialt ansvarstagande.”

Region Stockholm har även tecknat avtal med:

- staten om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården, det så kallade nationella ALF-avtalet (LS 1408–0943),
- Karolinska Institutet om utbildning av läkare, verksamhetsförlagd utbildning för vissa andra hälsoprofessioner, samt klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården (LS 1411–1389), samt
- K2 - Nationellt kunskapscentrum för kollektivtrafik under perioden 2020–2024. Region Stockholm deltar i ledning av centrumet, samt bistår med underlag och omhändertar de resultat som produceras så att satsningen kan göra nytta för regionen.

Region Stockholm samverkar med länets olika forsknings- och innovationsstiftelser, forskningsplattformar och centrumbildningar med syftet att finna lösningar på gemensamma utmaningar.

---

[1] Translationell forskning bygger på problem som upptäcks i sjukvården. Forskningen utgår från en patients hälsosituation och har målsättningen att snabbt uppnå resultat som kan leda till bättre diagnostik eller terapi. Den del av forskningen som pågår innan klinisk prövning dvs länken mellan patienten och laboratoriet.

[2] Med klinisk forskning avses sådan forskning som förutsätter vårdens strukturer och resurser och har som mål att lösa ett ohälsoproblem eller att identifiera faktorer som leder till ökad hälsa.

Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm ska tillämpas av alla nämnder och bolag i Region Stockholm.

4. Region Stockholm ska fortsätta skapa förutsättningar för forskning och utveckling

4.1 Forskning och utveckling ska stärka Region Stockholms förmåga att lösa nuvarande och framtida utmaningar

Region Stockholms verksamheter behöver ständigt utvecklas för att kunna leverera välfärdstjänster till invånare, patienter, närstående, resenärer och besökare i en föränderlig värld. Genom att finansiera forskning, tillgängliggöra infrastruktur och välkomna forskare till Region Stockholms verksamheter kan den nya kunskap forskningen skapar öka verksamheternas förmåga till kvalitetshöjning och effektivisering.

4.2 Akademisk frihet, etiska principer och konkurrens ska skapa kvalitet och nytta

Region Stockholm värnar den akademiska friheten som innebär att forskaren fritt får välja forskningsproblem, metodik och publicera resultatet. Region Stockholm skapar incitament genom sitt resursersättningssystem för att forskning, som bedrivs i samverkan med Region Stockholm, ska vara av god vetenskaplig kvalitet och kunna ge hög nytta.

Huvudprincipen för Region Stockholms FoU-medel ska vara att de fördelas opartiskt och i konkurrens utifrån vetenskaplig kvalitet och nytta. All forskning som bedrivs i samverkan med Region Stockholm ska följa god forskningssed med hänsyn till forskningsetiska och juridiska principer för det aktuella forskningsfältet.

4.3 Tillgängliggörande av data ska öka förmågan till analys, insikter och kunskapsbildning

Region Stockholm ska tillgängliggöra data för forskare för att skapa möjligheter till ny kunskap och insikter. Stor hänsyn ska tas till etik och den enskilda individens integritet. Data från Region Stockholms verksamheter ska vara tillgängliga över lång tid.

I Region Stockholm ansvarar Regionarkivet för att styra hanteringen av information och för att stora delar av den information som skapas också bevaras. Centrum för hälsodata ska på ett säkert och effektivt sätt tillgänggöra strukturerade hälsodata för forskning och utveckling.

Region Stockholms bibliotek ska samla och sprida kunskap till medarbetare inom samtliga verksamheter.

4.4 Region Stockholm skapar långsiktiga och pålitliga förutsättningar för forskning

God forskning fordrar tydligt ledarskap, hängivna, kompetenta forskare med distinkta mål, som har tillgång till data och långsiktiga resurser. Forskning som söker lösningar på de samhälleliga utmaningarna kräver i allt större utsträckning att forskare från olika discipliner möts och ges tid att undersöka sina problemställningar. Region Stockholm ska skapa pålitliga förutsättningar vad gäller finansiering, organisation och tillgång till infrastruktur vilket resulterar i en attraktiv miljö för forskare från Sverige och övriga världen.

En del kunskapsutveckling berör stora delar av vårdsystemet. Detta kan innebära att flera aktörer måste samverka kring utveckling och nyttiggörande. Det kan exempelvis gälla avtalsutformning, remisshantering, IT-system, systemsäkerhet och patientsäkerhet. Vid sådant utvecklingsarbete ska särskilda former för samarbete tas fram.

4.5 Internationalisering

Region Stockholm har unik infrastruktur för forskning, utveckling och implementering av internationell toppklass. Region Stockholm ska i ökad utsträckning attrahera internationella projekt och talanger vilket stärker vetenskaplig kvalitet, mångfald och finansiering.

5. Organisering och arbetssätt

5.1 Forskning och utveckling i hälso- och sjukvården och tandvården

Region Stockholm har beslutat att stärka förutsättningarna för akademi och näringsliv att bedriva forskning, utveckling och innovation och samlat sina visioner i Forskningslöftet. Forskningslöftet har den tydliga målsättningen att Stockholmsregionen år 2023 ska vara en av världens fem främsta life-science-regioner (LS 2017–1455). Forsknings- och utvecklingsstrategin anger hur Region Stockholm ska arbeta för att uppnå målsättningar formerade i Forskningslöftet.

Region Stockholms målsättning är att klinisk forskning[3] som bedrivs inom Region Stockholm ska leda till medicinska genombrott som:

[3] Med klinisk forskning avses sådan forskning som förutsätter vårdens strukturer och resurser och har som mål att lösa ett ohälsoproblem eller att identifiera faktorer som leder till ökad hälsa.

- ställer tidigare och säkrare diagnoser
- räddar liv, förebygger sjukdom, botar sjukdomar
- bidrar till mindre lidande och färre komplikationer
- utvecklar den personcentrerade vården

Hälso- och sjukvården och tandvården behöver kontinuerligt utvecklas för att kunna erbjuda bästa möjliga vård och behandling som är evidensbaserad, säker, personcentrerad och bedrivs på jämlika villkor. Tid för forskning, rätt kompetens och kompetensutveckling samt processer som främjar externa samarbeten med bland annat universitet och life science-industrin ska vara prioriterade. Region Stockholm ska säkerställa att forskning och utveckling ska kunna följa individers sjukdomsförlopp genom hela sjukvårdssystemet.

Patientföreningar, förtroendevalda, akademi, näringslivsföreträdare och hälso- och sjukvårdens medarbetare ska kunna mötas för att söka lösningar på aktuella problem. Region Stockholm ska ta initiativ till detta, exempelvis genom sin årliga problemlösarkonferens.

Region Stockholm ska ha förmåga att förvalta, bevara och tillhandahålla hälsodata över tid. En långsiktigt hållbar miljö för lagring och tillgängliggörande av informationen ger möjligheter till forskningsprojekt och till kvalitetssäkring av tidigare forskning.

5.1.1 Strategiska inriktningar för forskning och utveckling inom hälso- och sjukvård och tandvård

5.1.1.1 Region Stockholm ska tillgängliggöra strukturerade hälsodata på ett samordnat, säkert, etiskt och enhetligt sätt

I Region Stockholm finns idag sammanhängande hälsodata av god kvalitet för mer än två miljoner individer samlade sedan 1996. Digitaliseringens möjligheter inklusive AI-teknologi innebär ett paradigmskifte för hälso- och sjukvården. Analyser av stora datamängder baserade på många patienter ska leda till medicinska forskningsgenombrott inte minst om hur människors genetik och livsstil påverkar hälsan. Det ger i sin tur möjlighet till skräddarsydd prevention, diagnostik, behandling och bot. Denna kunskap baserad på analys av stora datamängder ska nyttjas i Region Stockholms hälso- och sjukvård för att komma patienter och invånare till gagn. Invånare och patienter i Region Stockholm ska ha möjlighet att, om de så önskar, donera hälsodata för forskning och hälso- och sjukvårdsutveckling.

Region Stockholm ska tillse att forskningen får tillgång till avidentifierade strukturerade hälsodata av hög kvalitet som möjliggör ny kunskap, nya behandlingsmetoder, nya läkemedel och ny medicinteknik. Samverkan

mellan vårdgivare är kritisk då forskningen och hälso- och sjukvården är helt beroende av tillgång till kvalitetssäkrade data för att generera den kunskap som gynnar både dagens och morgondagens patienter. Region Stockholm ska säkerställa att tillgängliggörandet av hälsodata görs i enlighet med lagar och förordningar på ett samordnat, säkert, etiskt och enhetligt sätt med hänsyn till den enskildes integritet.

5.1.1.2 Klinisk forskning i nätverkssjukvården

Klinisk forskning är beroende av tillgången till allt större patientunderlag för att analysera flera olika parametrar, vilka bidrar till ökad precision inom prevention, diagnostik, behandling och bot. Förändringar i hälso- och sjukvårdsystemet, med ökad spridning av patienter inom nätverkssjukvården, utmanar forskningens möjligheter att få tillgång till stora patientkohorter.

Region Stockholm ska därför säkra att forskningen har möjlighet att följa patienten och dennes sjukdomsförlopp oavsett om patientens vårdgivare är offentligt driven eller privat. Region Stockholm ska, när så är relevant, ställa tydliga krav i olika typer av vårdavtal på vårdgivares medverkan i klinisk forskning.

Region Stockholm ska skapa förutsättningar för att fler av hälso- och sjukvårdens aktörer kan, och vill, medverka i klinisk prövningsverksamhet. Detta ska ske genom att i vårdavtal tydliggöra uppdraget att delta i kliniska studier med insamling av patientdata, prover eller patientrekrytering. Vårdgivare ska bedriva denna uppgift i enlighet med fastställda regler och förordningar samt utföra forskningsuppdragen med god etisk standard.

I den avrapportering som sker i enlighet med de avtal som tecknas med hälso- och sjukvårdens utförare ska utfall av, och förutsättningarna för, klinisk forskning efterfrågas och följas upp.

Forskning i nätverkssjukvården berör inte enbart kliniska prövningar. Det är viktigt med forskning och utveckling kring bland annat säkerhet i Region Stockholms IT-system, patientmedverkan, förbättringsarbete och samverkan mellan olika vårdaktörer.

5.1.1.3 Universitetssjukvården och kunskapsstyrningen ska göra forskningsresultat till klinisk vardag

Hälso- och sjukvården ska styra och använda vårdens resurser efter bästa tillgängliga kunskap, så kallad kunskapsstyrning. Det är först när ny kunskap implementeras i vården som den kan skapa ett ökat värde för patienten och invånaren. Hälso- och sjukvården behöver därför

systematiskt arbeta med implementering av forskningsresultat som leder till kvalitetsutveckling utifrån nyttjandet av tillgänglig kunskap. Universitetssjukvård är den del av hälso- och sjukvården som utformats med särskild hänsyn till forskningens och utbildningens behov vilket regleras i det nationella ALF-avtalet. Universitetssjukvård bedrivs vid universitetssjukvårdsenheter (USV-enheter) inom hälso- och sjukvården. Vid en USV-enhet ska forskning och utbildning liksom utveckling av hälso- och sjukvården, ses som kärnverksamheter och vara likvärdiga med vårdproduktionen. USV-enheterna ska vara motorn för klinisk forskning och utveckling i Region Stockholm. Samtliga verksamhetschefer inom universitetssjukvården ska inneha s.k. Good Clinical Practice-kompetens (god klinisk sed). Representanter från USV-enheterna ska medverka i Region Stockholms kunskapsstyrning och bidra till att forskningsresultat snabbt och effektivt omsätts i praktiken. För att säkerställa detta ska även systemstöd finnas för synliggörande och styrning utifrån befintlig evidens. USV-enheterna ska även medverka i arbetet med den nationella nivåstruktureringen.

5.1.1.4 I Region Stockholm ska en nyfikenhetsdriven kultur, kompetens, forskningstid och infrastruktur skapa förutsättningar för medicinska genombrott

Region Stockholm ska skapa goda miljöer för klinisk forskning där invånares kunskap, erfarenheter och vilja att delta i klinisk forskning tas tillvara. Ledarskapet är viktigt för att säkerställa att medarbetarna kontinuerligt kompetensutvecklas och får de resurser som krävs för den komplexa uppgiften som det innebär att förena klinisk forskning och med hälso- och sjukvårdsuppdraget. Roller och ansvar ska vara tydliga. Medarbetare ska uppmuntras att ta ut tilldelad forskningstid och ges tillgång till relevant infrastruktur.

Region Stockholm ska tillsammans med Karolinska Institutet upprätta tydliga karriärvägar från student till docent som är kopplade till en transparent incitamentsstruktur.

Region Stockholm ska stimulera samverkan mellan Stockholmsregionens olika universitet och högskolor. Genom flerfakultetssamverkan ökas möjligheten till medicinska forskningsgenombrott. En större forskarrörlighet mellan olika vårdgivare samt mellan akademin, näringslivet och hälso- och sjukvården främjar nytänkande, stimulerar utbyte av forskningsidéer och utvecklar ny forskningsmetodik. Region Stockholm ska verka för etableringen av det akademiska stråket som ska förbinda Karolinska Institutet, Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms universitet.

5.1.1.5 Region Stockholm ska stimulera företagsinitierad klinisk forskning till nytta för invånare, patient och närstående

I Stockholmsregionen finns en stark forskningstradition med framstående lärosäten och kunskapsintensiva företag. Region Stockholm ska behålla rollen som värd för ledande kunskapsorganisationer med framgångsrik forskning och för framstående kunskapsintensiva företag.
Näringslivet har en nyckelroll i att på kort och lång sikt kommersialisera den kunskap som produceras inom Region Stockholms hälso- och sjukvårdssystem i samarbete med universitet och högskolor. Företagen står för två tredjedelar av Stockholmsregionens samlade FoU och har avgörande betydelse för möjligheten att ta fram och sprida samhällsviktiga medicinska genombrott i Region Stockholms verksamheter.
Företagsinitierad klinisk forskning gynnar samhället genom höjd vårdkvalitet, patientsäkerhet, kompetensutveckling av personal, ökad produktivitet, nya arbetstillfällen samt besparing av läkemedlens- och medicinteknikens kostnader.

En fungerande och utvecklande klinisk forskning är beroende av alla delar i forskningskedjan – från prover, via patienter i vården till systematisk dokumentation och spridning av uppnådda resultat. Region Stockholm ska utveckla tydliga kontaktvägar för näringslivssamverkan, transparenta regler och en kultur som stödjer samverkan mellan hälso- och sjukvården och näringslivet i enlighet med gällande regelverk.

5.2 Forskning och utveckling för ett hållbart samhälle

Region Stockholm ska sträva mot att Stockholmsregionen blir en klimatneutral region. Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka för att nå både klimatmål och framkomlighetsmål. Vidare ska Region Stockholm utveckla samarbetet med länets kommuner för att öka attraktiviteten och effektiviteten i kollektivtrafiken.

Forskningen kring kollektivtrafiksystemets utmaningar spänner över många forskningsområden. Kollektivtrafiken behöver därför stimulera forskning av hög kvalitet inom olika forskningsdiscipliner för att finna lösningar för ett säkert, klimatsmart och pålitligt transportsystem
Region Stockholm ska medverka i Nationellt kunskapscentrum för kollektivtrafik som är en flervetenskapligt präglad forskningsmiljö som utforskar frågeställningar som går på tvärs mellan olika forskningsområden och perspektiv.

Region Stockholm ska främja forskning inom kollektivtrafikområdet genom att forskaren får ta del av kunskap om kollektivtrafiken såsom samverkansformer, planer, riktlinjer och avtal för styrning och ledning av kollektivtrafik, om utfall från levererad kollektivtrafik och erfarenheter och

lärdomar. Region Stockholm ska tillgängliggöra information och data om kollektivtrafiken genom att erbjuda avidentifierad information om resenärsupplevelser, resvanor och trafikproduktion.
Region Stockholm ska även:

- hitta nya lösningar för hållbar samhällsplanering genom interdisciplinära forskningsprojekt,
- medverka till en fysisk planering som stärker strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer för att Stockholmsregionen ska vara en ledande kunskapsregion,
- medverka i det förebyggande folkhälsoarbetet, genom exempelvis forskning inom olika transportslag och stadsplanering.
- samverka med akademi, stat, kommun och andra aktörer för att finna ny kunskap inom hållbarhetsområdet, samt
- som en av Sveriges största upphandlande myndigheter utveckla och tillämpa ny kunskap om hur upphandling kan användas som redskap för att minska verksamheternas miljöpåverkan

Den humanistiska forskningen bidrar till Region Stockholms utveckling och hållbarhet. Samverkan mellan olika aktörer är en förutsättning för att långsiktiga och innovativa lösningar ska kunna uppnås och bidra till Stockholmsregionens attraktivitet genom att främja gränsöverskridande forskningssamarbeten. Naturvetare, samhällsvetare, humanister, kulturlivet och olika professioner inom Region Stockholm ska arbeta tillsammans med att identifiera utmaningar och forskningsfrågor. Integrerad forskning bidrar till att nå långsiktiga lösningar på stora samhällsutmaningar. Det innebär att tillämpa en inkluderande arbetsform där forskare, beslutsfattare och andra samhällsaktörer samarbetar gränsöverskridande med varandra och det omgivande samhället runt ett gemensamt problemområde. Region Stockholm avser därför att verka för att aktivt främja både humanistisk och integrerad forskning, som involverar kunskaper, metoder och terminologi och expertis från skilda vetenskapsgrenar.

6. Finansiering

Staten betalar årligen ut en ersättning till berörda regioner för deras medverkan i läkares grundutbildning och för den kliniska forskningen, så kallade ALF-medel. Samverkan med Karolinska Institutet omfattar dels ALF-medel och dels de FoU-medel som Region Stockholm årligen beslutar att ställa till förfogande för samarbetet inom forskning och utbildning. Fördelning av de medel som avser samarbetet med Karolinska Institutet ska behandlas i samverkan inom Karolinska Institutets och Region Stockholms samverkansorganisation.

Region Stockholms FoUUI-budget omfattar även medel till forsknings- och utvecklingssatsningar som ligger utanför samverkan med Karolinska Institutet, Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms universitet. Där ingår FoUU-medel bland annat till enheter som inte är universitetssjukvårdsenheter och till olika stödstrukturer för klinisk forskning och utveckling.

Forskning och utveckling som bedrivs tillsammans med näringslivet ska ersättas av näringslivet enligt självkostnadsprincipen enligt gällande rätt. Region Stockholms verksamheter ska attrahera extern finansiering till forskningsprojekt i nationell och internationell konkurrens då det i offentlig sektor finns unika möjligheter att mäta samhällsnyttan av forsknings- och utvecklingsprojekt, vilket i ökad utsträckning efterfrågas av forskningsfinansiärer. Det europeiska ramprogrammet för forskning, Horizon Europé, innebär goda möjligheter för Region Stockholm att medverka i europeiska forskningsprojekt tillsammans med akademi och näringsliv. Region Stockholm ska utveckla verksamheternas kapacitet att ansöka och driva EU-finansierade projekt.

7. Uppföljning

Region Stockholm ska fortlöpande och transparent följa upp att forsknings- och utvecklingsstrategin efterlevs. (se bilaga 1). Insatser kopplat till strategin ska identifieras och presenteras i handlingsplaner som regelbundet följs upp och revideras.

Regionledningskontoret

PM
2020-09-21

RS 2019-0750

Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm

Remiss-PM

Innehållsförteckning

1. Regionledningskontorets förslag och motivering 3
1.1 Beskrivning 3
1.2 Sammanfattning 3
1.3 Bakgrund 4
1.3.1 Uppdrag 4
1.3.2 Innehåll 5
1.3.3 Arbetsmetod 6
1.3.4 Kompletterande styrande dokument 6

1. Regionledningskontorets förslag och motivering

1.1 Beskrivning

Ärendet utgörs av ett förslag till forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm som ska gälla för Region Stockholms nämnder och bolag.

Regionledningskontoret avser föreslå regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

1. Förslag till forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm fastställs.

1.2 Sammanfattning

Förslaget till forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm är utformad med det övergripande syftet beskriva Region Stockholms insatser till att uppnå målsättningen om att Stockholmsregionen ska vara en av världens fem främsta life scienceregioner 2023.

Förslaget anger styrande principer för hur Region Stockholm ska skapa förutsättningar för forskning och utveckling.

Forsknings- och utvecklingsstrategi ska gälla för Region Stockholms nämnder och bolag.

Följande fem principer ligger till grund för forskning och utveckling inom Region Stockholm:

1. Forskning och utveckling ska stärka Region Stockholms förmåga att lösa nuvarande och framtida utmaningar
2. Akademisk frihet, etiska principer och konkurrens ska skapa kvalitet och nytta
3. Tillgängliggörande av data ska öka förmågan till analys, insikter och kunskapsbildning
4. Region Stockholm skapar långsiktiga och pålitliga förutsättningar för forskning
5. Internationalisering

Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm anger även strategiska inriktningar för forskning och utveckling inom hälso- och sjukvård och tandvård.

1. Region Stockholm ska tillgängliggöra strukturerade hälsodata på ett samordnat, säkert, etiskt och enhetligt sätt
2. Klinisk forskning i nätverkssjukvården
3. Universitetssjukvården och kunskapsstyrningen ska göra forskningsresultat till klinisk vardag

4. I Region Stockholm ska en nyfikenhetsdriven kultur, kompetens, forskningstid och infrastruktur skapa förutsättningar för medicinska genombrott
5. Region Stockholm ska stimulera företagsinitierad klinisk forskning till nytta för invånare, patient och närstående

Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm anger att Region Stockholm ska främja forskning inom kollektivtrafik, samhällsplanering, folkhälsovetenskap och hållbarhet.

1.3 Bakgrund

1.3.1 Uppdrag

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting upphörde att gälla den 31 december 2019. Föreliggande förslag syftar till att skapa goda förutsättningar för forskning i Region Stockholm och att den forskning som bedrivs kommer invånarna till gagn. Detta forsknings- och utvecklingsarbete ger också förutsättningar för att Stockholmsregionen förblir en ledande, innovativ och hållbar tillväxtmotor för hela Sverige.

Styrande dokument som kompletterar Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm är:

Life science-strategi för Stockholmsregionen som syftar till att identifiera insatsområden och konkreta åtgärder för att realisera målet om att Stockholmsregionen ska bli en av världens fem främsta life science-regioner.

Region Stockholm Näringslivs- och tillväxtstrategi som ska vara Stockholmsregionens gemensamma strategi för hållbar tillväxt och attraktionskraft.

Innovationsstrategi för Region Stockholm som syftar till att stärka innovationsförmågan i Region Stockholms verksamheter.

1.3.2 Innehåll

Förslaget till forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm är utformad med det övergripande syftet att beskriva Region Stockholms insatser till att uppnå målsättningen om att Stockholmsregionen ska vara en av världens fem främsta life scienceregioner 2023.

Förslaget anger styrande principer för hur Region Stockholm ska skapa förutsättningar för forskning och utveckling.

Forsknings- och utvecklingsstrategi ska gälla för Region Stockholms nämnder och bolag från 2020 till och med 2024.

Följande fem principer ligger till grund för forskning och utveckling inom Region Stockholm:

1. Forskning och utveckling ska stärka Region Stockholms förmåga att lösa nuvarande och framtida utmaningar
2. Akademisk frihet, etiska principer och konkurrens ska skapa kvalitet och nytta
3. Tillgängliggörande av data ska öka förmågan till analys, insikter och kunskapsbildning
4. Region Stockholm skapar långsiktiga och pålitliga förutsättningar för forskning
5. Internationalisering

Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm anger även strategiska inriktningar för forskning och utveckling inom hälso- och sjukvård och tandvård.

1. Region Stockholm ska tillgängliggöra strukturerade hälsodata på ett samordnat, säkert, etiskt och enhetligt sätt
2. Klinisk forskning i nätverkssjukvården
3. Universitetssjukvården och kunskapsstyrningen ska göra forskningsresultat till klinisk vardag
4. I Region Stockholm ska en nyfikenhetsdriven kultur, kompetens, forskningstid och infrastruktur skapa förutsättningar för medicinska genombrott
5. Region Stockholm ska stimulera företagsinitierad klinisk forskning till nytta för invånare, patient och närstående

Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm anger att Region Stockholm ska främja forskning inom kollektivtrafik, samhällsplanering, folkhälsovetenskap och hållbarhet.

Den humanistiska forskningen ska enligt föreliggande förslag bidra till Region Stockholms utveckling och hållbarhet. Naturvetare, samhällsvetare, humanister, kulturlivet och olika professioner inom Region Stockholm ska arbeta tillsammans med att identifiera utmaningar och forskningsfrågor.

Region Stockholms FoUUI-budget omfattar dels de ALF-medel som staten årligen betalar ut som ersättning till berörda regioner för deras medverkan i läkares grundutbildning och för den kliniska forskningen, dels FoU-medel som Region Stockholm årligen själv beslutar avsätta. Fördelning av de medel som avser samarbetet med Karolinska Institutet ska behandlas i samverkan inom Karolinska Institutets och Region Stockholms samverkansorganisation.

1.3.3 Arbetsmetod

Forsknings- och utvecklingsstrategin har utarbetats av chefer inom avdelningen FoUI inom regionledningskontoret i samråd med representanter från nämnder och bolag och under remissen kommer ytterligare synpunkter inhämtas och beaktas.

1.3.4 Kompletterande styrande dokument

Forsknings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm kompletteras av mer detaljerade styrande och vägledande dokument inom specifika områden, se ovan.